

ČLENY

Člen je slovo vyjadřující ne/určenost podstatného jména:

nějaký muž × ten muž, kámen × ten kámen

Zpravidla stojí na začátku větného členu, jehož jádrem je podstatné jméno:

*It was **a** long, tiring and disappointing **journey**.*

*You must adapt yourself to **the** new **conditions**.*

- Před podstatným jménem v angličtině stojí člen, a to
- člen určitý (**the**), který odkazuje k osobě či věci nám z daného kontextu už známé, zmíněné, identifikovatelné,
 - člen neurčitý (**a / an**), který odkazuje k osobě či věci nám z daného kontextu dosud neznámé, nové, nebo připouští možnost výběru z více možností,
 - člen nulový, který signalizuje, že v daném případě nelze užít ani člen určitý, ani neurčitý.

TIP

Člen určitý se vyvinul z ukazovacího zájmena – do češtiny ho leckdy tak i překládáme:

for the time being pro tuto chvíli, prozatím

the man standing over there ten muž, co stojí tamhle

Člen neurčitý se vyvinul z číslovky **one**, takže **a / an** a **one** jsou v některých kontextech, zvl. v ustálených spojeních, zastupitelné:

at a blow jednou ranou

don't say a word about it ani slovíčkem se o tom nezmiňuj

in a day za jeden den, v jednom dni

Pozor však na kontexty, v nichž je mezi **a** a **one** významový rozdíl:

A sample is no good. *Vzorek nestačí (potřebujeme něco jiného).*

One sample is no good. *Jeden vzorek nestačí (potřebujeme jich víc).*

- Člen podává o podstatném jménu základní identifikační informace, a to
- jestli mluvíme o jménu počítatelném (**cat, cats**) nebo nepočítatelném (**milk**), které je mluvčím i posluchačem

neidentifikovatelné (= informace o zcela nové, neznámé kočce / kočkách / mléku)

A cat was sitting on the windowsill.

Na okně seděla kočka.

Cats were sitting on the windowsill.

Na okně seděly kočky.

počítatelná: **a / an** v j.č.

nulový člen v mn.č.

Do you like **milk**?

Máš rád mléko?

Would you like **some milk**?

Nedal by sis mléko / trochu mléka?

nebo identifikovatelné (= informace o známé kočce / kočkách / mléku, např. z širšího kontextu, ze situace)

The cat is mine.

Ta kočka je moje.

The cats are mine.

Ty kočky jsou moje.

The milk is hot.

To mléko je horké.

nepočítatelná: nulový člen n. **some**

the pro všechna

- nebo jestli mluvíme o celém druhu osob, zvířat a věcí, který jsme si ve svém jazyce nějak pojmenovali:

A cat = The cat is a carnivore preying on mice. = Cats are carnivores preying on mice.

Kočka je šelma = Kočky jsou šelmy lovící myši.

Milk is a white liquid.

Mléko je bílá tekutina.

kočka a mléko obecně = mluvíme o živočichu, který je v češtině pojmenován *kočka* a v angličtině *cat*, a o látce označované v češtině jako *mléko* a v angličtině *milk*

počítatelná: **a / an** nebo **the** v j.č.
nulový člen v mn.č.

nepočítatelná: nulový člen

TIP

Rozlišujte mezi ne/určeností a ne/určitostí:

Did anybody ask after me? – **A Mr Smith** did.

Ptal se po mně někdo? – Ano, nějaký pan Smith.

Mr Smith = určitá osoba – má jméno, ale mluvčí ho nezná,
takže musí vyjádřit **neurčenost**:

a = nějaký

We have two Mr Smiths. Which one do you want?

– I want **the Mr Smith** who works in the technical department.

Máme tu dva pany Smithy. Kterého chcete?

– Chci **toho** pana Smitha, který pracuje v technickém oddělení.

Mr Smith = určitá osoba – má jméno, mluvčí ho zná,
ale musí lépe vyjádřit jeho **určenost**, tj. vymezit ho ze dvou osob
pomocí určitého členu a vztazné věty:

the = ten (který)

Člen určitý

- Člen určitý má tvar **the**, který je stejný pro všechny rody i obě čísla. Vyslovuje se [ðə] před slovem začínajícím vyslovovanou souhláskou a [ði(:)] před slovem začínajícím vyslovovanou samohláskou:

the book	[ðə'buk]	<i>kniha</i>
the year	[ðə'jə:]	<i>rok</i>
the university	[ðə'ju:ni'və:siti]	<i>univerzita</i>
the answer	[ði'a:nsə]	<i>odpověď</i>
the hour	[ði'auə]	<i>hodina</i>
the MP	[ði'em'pi:]	<i>poslanec</i>

TIP

Při důrazu, diktování, zaváhání v řeči apod. se vyslovuje dlouze [ði:]:
This is the [ði:] reason. To je ten pravý důvod.

- Člen určitý stojí před podstatnými jmény
- jejichž totožnost je známá (např. ze souvislosti, z dřívější situace):
*There is a man at the door. **The man** U dveří je nějaký pán. Ten pán wants to speak to you. s tebou chce mluvit.*
*Where is **the money** I gave you? Kde máš ty peníze, co jsem ti dal?*
 - která označují osoby nebo věci, jež v dané situaci nejsou zaměnitelné s žádnou jinou:
*Beware of **the dog**. Pozor pes. (ten, co je v domě)*
*Would you mind shutting **the Zavřel byste laskavě okno? (to, které je otevřené)** window?*
*Put **the milk** back in **the fridge**. Dej to mléko zpátky do ledničky. (tu krabici n. láhev mléka, do naší ledničky)*
 - která jsou blíže popsána, a to zvláště přívlástkem stojícím za jménem nebo vztažnou větou:
*the discovery **of America** objevení Ameriky*
*the money **for the tickets** peníze na jízdenky / lístky*
*the house **standing beside the road** (ten) dům u cesty*
*the example **given above** příklad uvedený výše*
*the journals **that we receive from abroad** časopisy, které dostáváme z ciziny*

INFO

K takovým určujícím výrazům patří také 3. stupeň přídavných jmen, řadové číslovky, **only** ve významu *jediný* a některá zájmena (např. **same**, **last**, **other**, **next**):

the highest mountain nejvyšší hora

the first spaceman první kosmonaut

the only possibility jediná možnost

same *týž, stejný* se téměř vždy užívá s určitým členem:

I'd do **the same**. *Udělal bych totéž.*

We went to **the same** school. *Chodili jsme do stejné školy.*

They both behave **the same**. *Oba se chovají stejně.*

He called her on **the very same** day. *Ještě téhož dne ji zavolał.*

Jen v mluvené řeči se člen někdy vynechává:

We'll meet tomorrow, **same time, same place**.

Uvidíme se zítra, ve stejný čas, na stejném místě.

Pozor na změny významů některých zájmen, která jsou určena členem:

last × **the last**, **other** × **the other**, **next** × **the next**

Last week I went skiing in the Alps.

Minulý týden jsem byl lyžovat v Alpách.

The last week of January I spent skiing in the Alps.

Poslední lednový týden jsem strávil na lyžích v Alpách.

There are also **other** books on the shelf. *Na té policiče jsou i jiné knížky.*

The other books are on the shelf. *Ostatní / Ty druhé knížky jsou na polici.*

We'll meet **next** week. *Sejdeme se příští týden.*

We met **the next** week. *Sešli jsme se následující týden.*

- označujícími osoby nebo věci, které se vyskytují pouze v jediném exempláři nebo se považují za jedinečné:

the sun slunce, **the earth** země, **the weather** počasí, **the sky** nebe, **the police** policie, **the Japanese** Japonci, **the Browns** Brownovi, **the World War II**

2. světová válka, **the press** tisk, noviny, **the environment** životní prostředí, **the Internet** internet, **the public** veřejnost

- počítatelnými v jednotném čísle, která označují typického představitele celého druhu. Jméno se chápe jako pojmenování pro celý druh, tj. pro celou skupinu stejných jednotlivin:

The cat is often kept as a pet.

Kočku často chováme jako domácího mazlíčka.

The tiger is in danger of becoming extinct. *Tygrům hrozí vymření.*

Galileo claimed that he had invented the telescope. *Galileo tvrdil, že vynalezl dalekohled.*

- která vznikla z přídavných jmen a označují třídu osob (shodu se slovesem mají v množném čísle) nebo abstraktní pojem (shodu se slovesem mají v jednotném čísle):

More shelters should be provided for the homeless. *Pro bezdomovce by mělo být zřízeno víc útulků.*

The French have a weakness for good food and wine. *Francouzi mají slabost pro dobré jídlo a víno.*

The evil is omnipresent. *Zlo se najde všude / je všudypřítomné.*

- která označují část těla nebo oděvu přináležící předmětu věty:
She patted him on the shoulder. *Pohládila ho po rameni. (ona jemu rameno)*
The stone hit John in the face. *Kámen udeřil Honzu do obličeje.*
He seized the boy by the collar. *Chytil kluka za límec.*

TIP

Pokud část těla nebo oděvu přináleží podmětu věty (= sobě), užívá se místo členu příslušné přivlastňovací zájmeno (viz s. 88):

Mary has broken her leg. *Marie si zlomila nohu. (ona sobě)*

×

Mary has broken John the leg. *Marie zlomila Honzovi nohu. (ona komu)*

- Člen určitý stojí také před některými jmény vlastními – zeměpisnými názvy, názvy institucí apod., viz s. 38.

Člen neurčitý

- Člen neurčitý má dva tvary: tvar **a** [ə] se užívá před slovy začínajícími vyslovovanou souhláskou, tvar **an** [ən] před slovy začínajícími vyslovovanou samohláskou:

a book [ə'buk] *kniha*

a year [ə'jɜ:] *rok*

a hospital [ə'hɒspɪtl] *nemocnice*

an answer [ən'a:nsə] *odpověď*

an exception [ənɪk'sepʃn] *výjimka*

an hour [ən'auə] *hodina*

TIP

Při důrazu, diktování, zaváhání v řeči apod. se vyslovuje [ei]:

This is a [ei] reason, not the only reason.

Je to jen jeden důvod, ne jediný důvod.

➤ Užívá se **pouze před počítatelnými podstatnými jmény v jednotném čísle**

- pro odkazování k dosud neznámým, novým osobám a věcem:

We are using **a new method**.

Používáme novou metodu.

There is **a dog** in the garden.

Na zahradě je (nějaký) pes.

A man was running down the street.

Po ulici běžel nějaký muž.

I have **a book** of yours.

Mám jednu tvoji knížku.

TIP

Pokud použijeme jméno v množném čísle, pak je s nulovým členem, nebo před ním stojí (nepřízvučné) **some** (a v záporných a tázacích větách **any**):

We are using **new methods**. *Používáme nové metody.*

There are **some dogs** in the garden. *Na zahradě jsou psi.*

Some men were running down the street. *Po ulici běželi nějací muži.*

Have you got **any books** of mine? *Máš nějaké moje knížky?*

- pro označení libovolného jednotlivce jako představitele svého druhu. Skupina je složená z jednotlivců a co platí pro jednoho jednotlivce, platí pro všechny (**a** má význam *každý*, tedy *všichni*):

A spider has eight legs.

Pavouk má osm noh. (= všichni pavouci)

A child needs love.

(Každé) dítě potřebuje lásku.

A car must be insured.

(Každé) auto musí být pojištěné.

TIP

Se stejným významem je možné použít nulový člen se jménem v množném čísle:

Spiders have eight legs. *(Všichni) pavouci mají osm noh.*

Children need love. *(Všechny) děti potřebují lásku.*

Cars must be insured. *(Všechna) auta musí být pojištěna.*

- po sponovém slovese (viz s. 153), zvláště po **be**, pro zařazení do určité třídy jedinců (např. majících stejné povolání):

She became **a lawyer**.

Stala se právníčkou.

He's **an architect**.

Je architektem.

He is **a funny old man**.

Je to takový směšný stařík.

It was **a hopeless case**.

Byl to beznadějný případ.

She's **a widow**.

Je vdova.

- ve zvoláních (po **such** a **what**), po zdůrazňovacích výrazech **such** a **quite**, ve srovnávacích vazbách (po **as** / **too** s přídavným jménem) a také např. po násobných číslovkách (viz s. 322):

Such a long queue!

Taková dlouhá fronta!

What a silly question!

To je ale hloupá otázka!

It's **such a pity** you can't come.

*To je ale **taková** škoda, že nemůžeš přijít.*

It was **quite a surprise** to me.

Poněkud mě to překvapilo.

This is **as good a book** as his first one.

*Tohle je **stejně dobrá** knížka, jako ta jeho první.*

It's **too good a chance** to be missed.

*Je to **příliš dobrá** příležitost, než abych si ji nechal ujít.*

He calls me **twice a week**.

*Volá mi **dvakrát týdně**.*

- Neurčitý člen je součástí mnoha běžných množstevních výrazů:

I have **a few** friends.

*Mám **několik** kamarádů.*

It's **a bit** cold in here, isn't it?

*Je tu **poněkud** zima, že?*

A lot of friends came to his wedding. *Na svatbu mu přišlo **hodně** kamarádů.*

TIP

Pozor na **few** a **little**: neurčitý člen mění jejich význam!

few books *málo knih* × **a few books** *několik knih*

little water *málo vody* × **a little water** *trochu vody*

- Ve významu **jeden** se vyskytuje

- v některých číselných a množstevních vazbách:

£1 = a / one pound

(jedna) libra

£100 = a / one hundred pounds

(jedno) sto liber

It will take a / one month.

Bude to trvat (jeden) měsíc.

I bought a / one kilo of potatoes.

Koupil jsem (jedno) kilo brambor.

- při vyjadřování poměru:

four times **a day**

čtyřikrát denně

sixty kilometers **an hour**

šedesát kilometrů za (jednu) hodinu

Lessons cost a / **one pound an hour**. *Výuka stojí 1 libru za (jednu) hodinu.*

Člen nulový

Nulovým členem se rozumí situace, kdy se u podstatného jména nepoužije žádný člen, a přesto má „nepoužití“ členu svůj význam. Zcela jiná je situace, kdy se člen vynechá, což je běžné především v novinových titulcích (důvodem je obvykle šetření místa):

Woman's dog scares off would-be attacker

= A woman's dog has scared off a would-be attacker.

Pes ochránil svou paničku před možným násilníkem.

Firefighters called to car alight at Strood petrol station

= Firefighters were called to a car that was alight at the Strood petrol station.

Hasiči byli přivoláni k autu hořícímu na čerpací stanici v (městečku) Strood.

Four cut free from crash = Four people were cut free from a crashed car.

Čtyři lidé byli vyproštěni z havarovaného auta.

- Člen se neuzívá (= člen nulový se užívá)
- s rozvitými počítatelnými jmény v množném čísle, před nimiž v jednotném čísle stojí neurčitý člen:

We are using a new method.

Používáme novou metodu.

He has a new red car.

Má nové červené auto.

▶ **We are using new methods.**

Používáme nové metody.

They have new red cars.

Mají nová červená auta.

INFO

Pokud jméno rozvité není, pak před ním v množném čísle často stává **some** (v záporu a otázce **any**):

I have a friend in Glasgow. – I have some friends in Glasgow.

Mám přítele v Glasgow. – Mám pár přátel v Glasgow.

There is a book on the table. – There are some books on the table.

Na stole je (nějaká) kniha. – Na stole jsou (nějaké) knihy.

Is there a book on the table? – Are there any books on the table?

Je na stole (nějaká) kniha? – Jsou na stole (nějaké) knihy?

- s počítatelnými jmény v množném čísle, pokud označují celý druh:

Tigers are in danger of becoming extinct.

Cats are often kept as pets.

Children need love.

Tygrům hrozí vymření.

Kočky často chováme jako domácí mazlíčky.

Děti potřebují lásku.

TIP

man ve významu *člověk* je bez členu
(označuje člověka jako živočišný druh):
the damage caused by man to the environment
škody na životním prostředí způsobené člověkem

- s nepočítatelnými jmény, zvláště abstraktními a látkovými:
They were refused entry to the camp. *Byl jim zamítnut vstup do tábora.*
Do you like red wine? *Máš rád červené víno?*
I prefer tea to coffee. *Piju / Mám raději čaj než kávu.*

TIP

Nepočítatelná jména můžeme pomocí členů konkretizovat,
tj. odkazovat na ně jako na jednotlivinu
(jednotlivý případ, určitý kus / druh apod., viz s. 19):

Life is like a journey. *Život je jako cesta.*
I love cheese. *Miluju sýr(y).*

×

He led a life full of difficulties. *Měl velmi pohnutý život.*
Do you like the cheese? *Chutná ti ten sýr?*

- s vlastními jmény osob a zvířat (viz ale s. 38: zeměpisné názvy, instituce a další s určitým členem):
Mary, John, Mr Brown *Marie, Honza, pan Brown*
President Kennedy, Queen Victoria *prezident Kennedy, královna Viktorie*
- s některými zeměpisnými názvy, např. názvy jezer a jednotlivých hor, měst a většiny ulic, mostů, budov atd., názvy kontinentů či zemí a států, jsou-li v jednotném čísle:
Lake Windermere, Silver Lake; Mount Everest, Vesuvius; Paris, London, Prague, (ancient) Rome (výjimkou je **The Hague Haag**); **Park Lane, Oxford Street, Madison Avenue, Tower Bridge, Westminster Abbey, Kennedy Airport; North America, (Central) Europe, (East) Africa, France, Italy, Britain, (modern) Brazil, (west) Scotland**
- před názvy věd, školních předmětů a sportů:
She's interested in biology. *Zajímá se o biologii.*
My weak point is physics. *Jsem slabý ve fyzice.*
He plays tennis / golf. *Hraje tenis / golf.*